

GÉPSZERKEZETTAN - TERVEZÉS

GÉPELEMENK MÉRETEZÉSE

A károsodások elkerülése

- A gépelemek tervezése során cél:
  - a károsodások megakadályozása, a megbízható működés biztosítása a tervezett élettartamon belül
- Ennek egyik eszköze a méretezés
- A méretezés általános értelemben: a tervezés számítási része
- Szűkebb értelmezésben: a méretek meghatározásának módszere

Gépelemek méretezése

- A gépelemek tervezése során elvégzendő feladatok:
  - Szerkezeti anyag megválasztása
  - A gépelemre ható terhelések, a belőlük származó igénybevételek meghatározása
  - A gépelem méreteinek rögzítése
  - Biztonságos működés megvalósítása

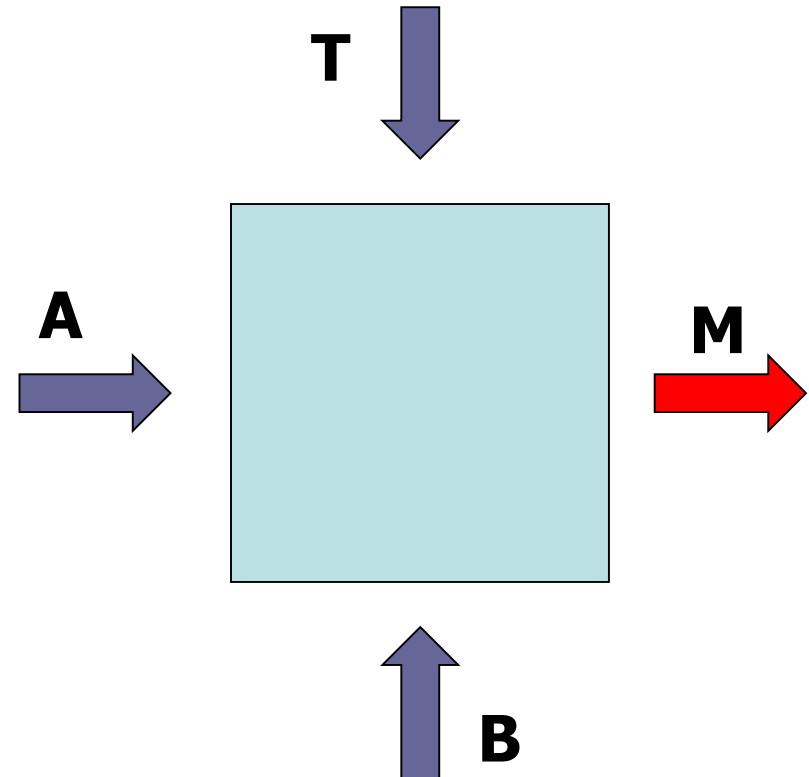
Gépelemek méretezése

- A rendelkezésre álló adatok és a megvalósítandó cél szerint a tervezési feladat lehet:
  - Méretek meghatározása (méretezés)
  - Ellenőrzés
  - Anyagválasztás
  - Teherbírás meghatározása

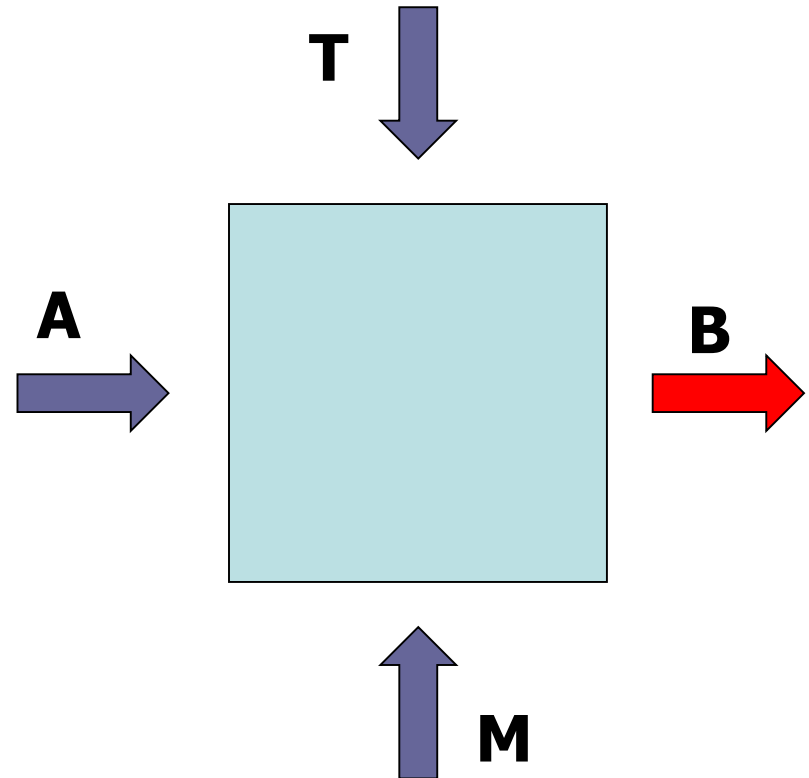
Méretezés

- Ismert vagy előírt
  - Szerkezeti anyag, A
  - Terhelés, T
  - Biztonság, B
- Meghatározzuk
  - A méretet, M

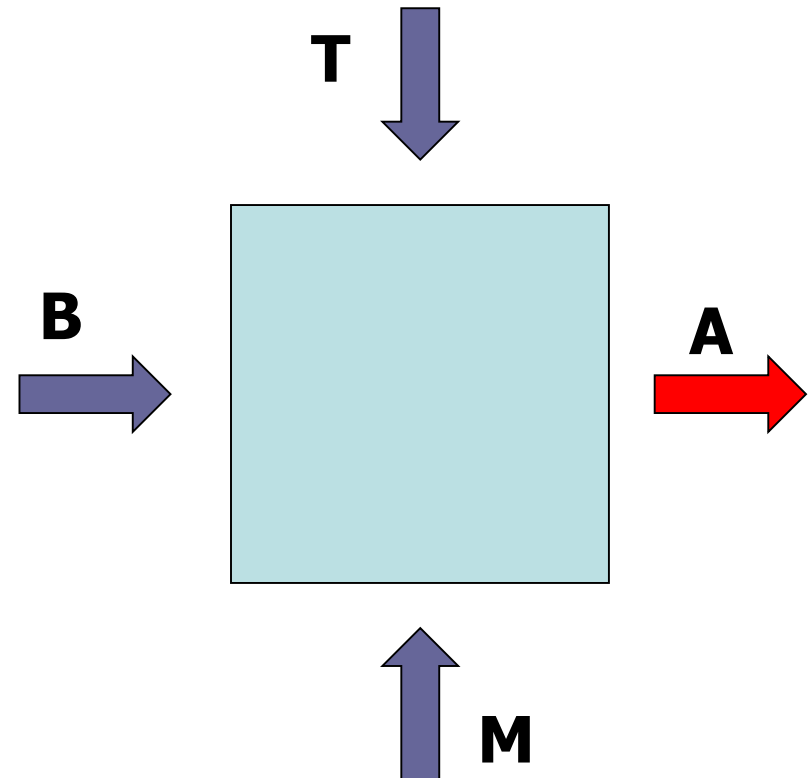
Ellenőrzés

- Ismert vagy előírt
  - Szerkezeti anyag, A
  - Terhelés, T
  - Méret, M
- Meghatározzuk
  - A biztonságot, B

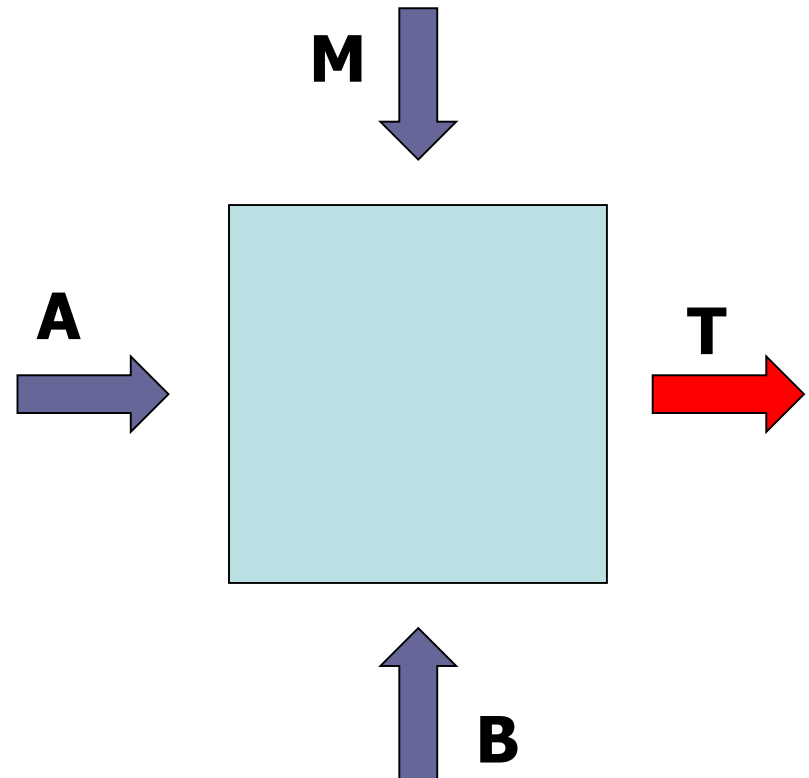
Anyagválasztás

- Ismert vagy előírt
  - Biztonság, B
  - Terhelés, T
  - Méret, M
- Megválasztjuk
  - A szerkezeti anyagot, A

Teherbírás

- Ismert vagy előírt
  - Szerkezeti anyag, A
  - Méret, M
  - Biztonság, B
- Meghatározzuk
  - A megengedett terhelést, T

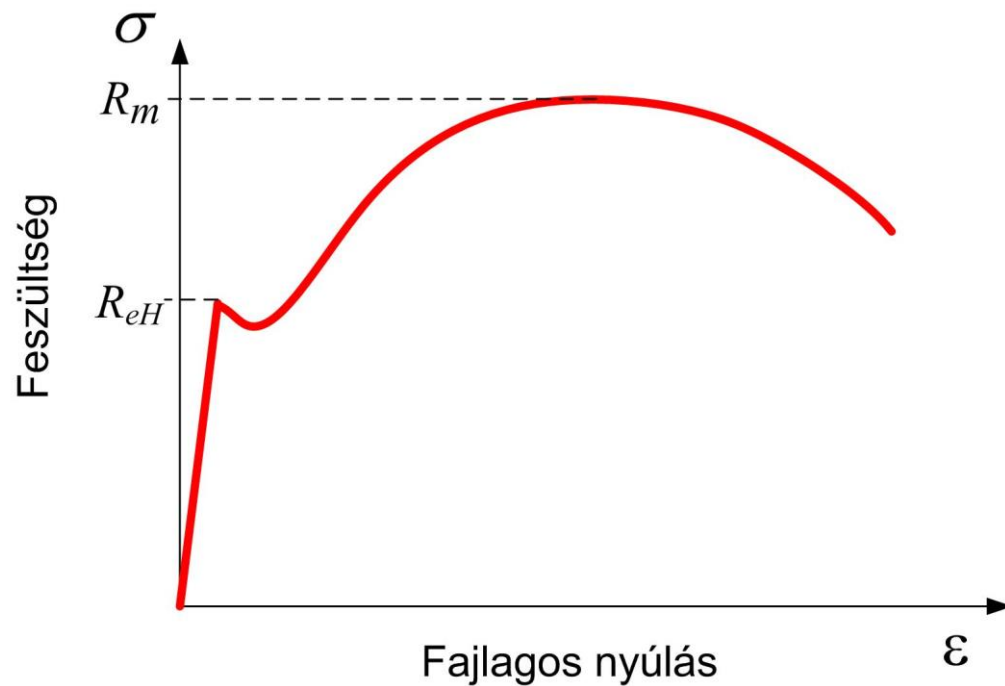

Anyagválasztás

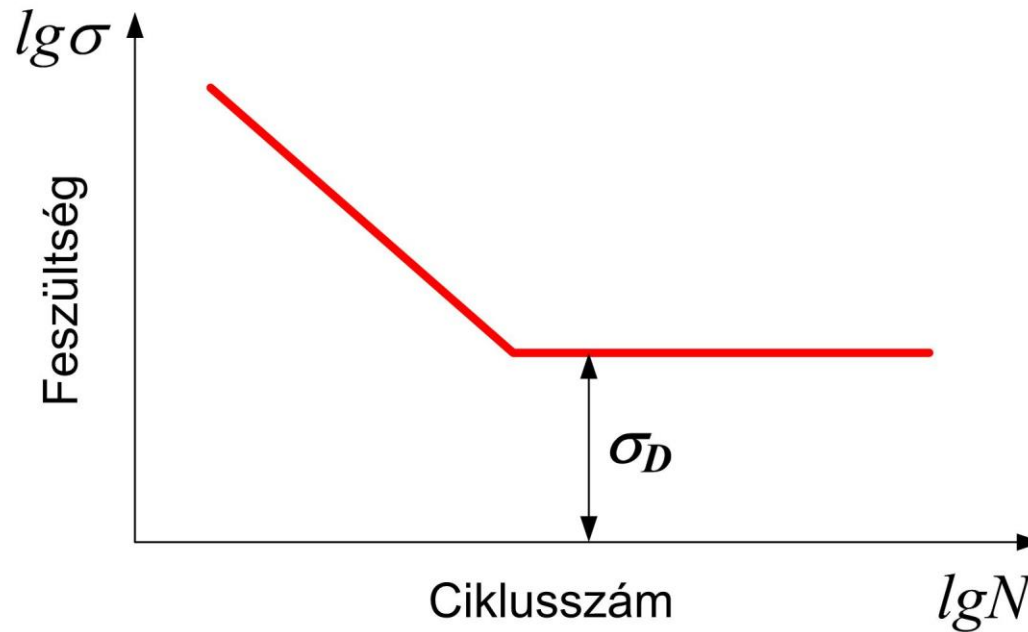

- Szilárdsági jellemzők
  - Szakítószilárdság, R_m
  - Folyáshatár, R_e
  - Rugalmassági határ, R_p
  - Kifáradási határ, σ_D
- Egyéb tulajdonságok
  - Kopásállóság
  - Korrozíóállóság
  - Stb.

Szakítódiagram

Wöhler görbe

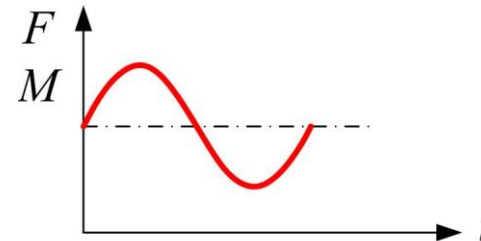
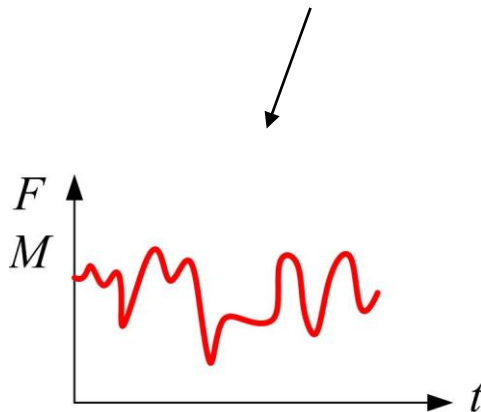
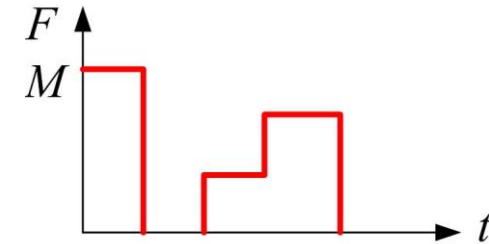
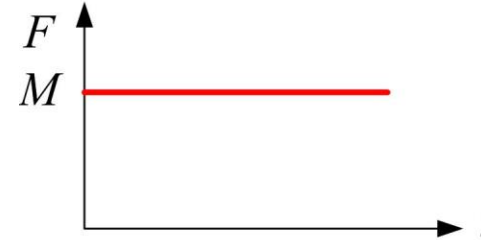
Terhelések, igénybevételek

- Terhelések
  - A gépelemre ható erők és nyomatékok
- Igénybevételek
  - Húzás
  - Nyomás
  - Hajlítás
  - Csavarás
  - Nyírás

Terhelések

- Időben állandó
- Időben változó
  - Szakaszos
  - Folyamatos
    - Stacioner
    - Instacioner

Biztonsági tényező

- Biztonsági tényező = anyag szilárdsági jellemzője / fellépő feszültség
- Befolyásoló tényezők
  - Anyagjellemző bizonytalansága
  - Terhelés bizonytalansága
  - Számítási módszer bizonytalansága
  - Károsodás emberi és gazdasági következményei

Méretezési módszerek

- Méretezés nyugvó terhelésre
- Méretezés deformációra
- Méretezés érintkezési feszültségre
- Méretezés változó terhelésre